

СТАНОВИЩЕ

на докторска дисертация на тема: МЕНТАЛИЗАЦИЯ И ЛИЧНОСТОВА ОРГАНИЗАЦИЯ ПРИ ХЕРОИНОЗАВИСИМИ ПАЦИЕНТИ

Докторант: Светослав Светославов Савов

Научен ръководител: доц. д-р Никола Атанасов

Изготвил становището: доц. д-р Павлина Петкова, дм,

Докторската дисертация на Светослав Савов е върху сложният и предизвикателен проблем за клиничните психолози и психотерапевти, когнитивно-афективната ментализация и личностова организация при хероинозависими пациенти. Дисертационната разработка е от 166 страници, оформена в пет глави. Данните от емпиричното изследване са представени в много нагледни таблици и графики, които облекчават възприемането на трудните взаимовръзки, има богата библиография от 263 съвременни източника на кирилица и латиница.

В първата глава стегнато и мотивирано са представени минали и съвременни аспекти на изследвания с психоаналитични интерпретации за качеството на ментализацията и личностовата организация при наркозависимите пациенти. Много добре са структурирани две основни цели на дисертацията, които са обвързани с шест задачи. В отделна подчаст обширно е проследена психоаналитичната изследователска традиция в тази област, като докторантът дискутира и съпоставя позиции на автори, тенденции и важни проблеми в изследванията и методологиите, включващ продължителните оспорвания за научния статус на психоанализата и приемане в последното десетилетие на интегративен подход с психоанализата. В друга, изпълнена с детайли част, са представени специфичните характеристики в изследване на наративи и контент анализ в клиничната практика.

Следващите три глави са великолепен обзор, в който докторантът градира и логично обвързва през психоаналитичната парадигма няколко основни области на научното изследване: личностова предиспозиция при хероинозависимите; хетерогенността и специфичността на граничното личностово разстройство; патология на личностовото развитие и зависимости към психоактивни вещества; ментализацията с нивата на

психично представяне на нагоните, абстракция, символизация в мисловната преработка и афективна регулация; разстройства на метализиращия процес при хероинозависими. В главата за ментализацията докторантът умело представя психоанализата като част от интегративен подход, който дава възможност за структурен анализ и постигане на добра надеждност при научни анализи и интерпретации. В тези части докторантът представя изключително много съвременни позиции на автори, изследвания, критични анализи, модерни перспективи при интегриране на медицина, психология и психотерапия за провеждане на задълбочени научни анализи, които дават отговор на част от сложните въпроси.

Петата глава на дисертацията е върху хипотезите, методите, инструментите на изследване, представяне на данните със статистическите анализи и направените интерпретации с проверка на хипотезите, заключителна дискусия с обобщения и ограничения на изследването. Използвани са три основни инструмента, които са релевантни към поставените задачи, много добре прилагани в съвременните научни изследвания на ментализацията и са с добра надеждност. От друга страна, те са много специфични и трудни за практическо изпълнение, изискват задължителен клиничен и психоаналитичен, включително психотерапевтичен опит на изследователя, за да може той да създава и проследява динамичния процес при изследваното лице както в норма, така и в патология. Лично аз добре познавам Светослав Савов като професионално изграден клиничен психолог и психотерапевт, с много добро обучение в психоанализата и успешно докладване в научни форуми на резултати от своето изследване.

В тази пета глава всеки инструмент е представен много подробно. Описани са всички конкретни аспекти при всеки инструмент: шест скали за оценка на личностовата организация, с въведени специфични количествени оценки на отделните айтеми от полуструктурираното интервю; нивата на оценка на изразяване, толериране и абстракция на афекта при контент анализа на наративи, с допълнителна оценка на афективните преживявания по 24 категории. Представянето на резултатите е много подробно, онагледено в таблици и графики, с поетапни и детайлни анализи, интерпретации и дискусии в сравнителен план с анализи от изследвания на други автори. В обобщените си интерпретации докторантът пристъпва много предпазливо, базира се на своите многостранните анализи и клиничен опит. Изведени са съществени аспекти на нарушената личностова организация при хероинозависимите, която кореспондира с нивата на проявление на тяхното антисоциално поведение. Изключително ценни са интерпретациите за: особеностите на вербалната преработка на афекта при този контингент, с

научно доказана по-висока степен на употреба на моторния канал, с нива 1 – 2, което кореспондира с импулсивно поведенческо отреагиране на слабо ментализирани афекти; доминиране на поведенческия канал над соматичния; специфичното влияние на метадон-асистираното лечение. Изведени са най-значимите взаимовръзки на афективната ментализация и личностовата организация, включително и влиянието на лечебните дози на метадона.

В автореферата докторантът оформя пет научни и приложни приноса, които са коректно изведени от научните анализи и интерпретации.

В становището, което представям, искам категорично да подчертая, че замисълът за научно изследване, неговата организация и приложени сложни инструменти за изследване, направените качествени анализи, допълнени с количествени параметри на оценка, направените интерпретации, базирани на статистическите анализи и личен клиничен опит на докторанта са впечатляващи и заслужават адмирации! Най-съществените обобщения на интерпретациите имат сериозен научен и практически принос за клиничната и психотерапевтична практика.

Към дисертационната разработка нямам критични бележки, тя отговаря на най-високите стандарти за докторска дисертация и е отличен атестат за Департамента по когнитивна наука и психология при Нов Български университет!

Единствените ми препоръки към докторантът са насочени за негови бъдещи разработки, в които да изведе клинично-психологични критерии за ранна предразположеност към употреба на хероин или степен на тежка личностова промяна, която води до социална дезадаптация. Изведеното ниското качество на афективна ментализация, комбинирано със специфични нарушения в личностовата организация при хероинозависимите са много подробно научно доказани в дисертацията с надеждни инструменти и могат да бъдат определени като предиктори на зависимост към хероин. От друга страна настъпващата патологична промяна на афективната ментализация при продължителна злоупотреба с хероин, определя степен на висок риск към антисоциално агресивно и налага задължително комплексно (медикаментозно и психотерапевтично) лечение. Тези научно доказани критерии ще бъдат изключително ценни за медицинската и психотерапевтична практика.

В заключение предлагам на членовете на Научно жури да присъдят образователната и научна степен "Доктор" по психология на Светослав Светославов Савов.

22.04.2016 г.

доц. Павлина Петкова, дм